

ЗМІСТ

Передмова	8
Тема 1. Поняття екологічного інспектування. Основна мета, завдання і принципи екологічної інспекції	9
1.1. Правові підстави створення Державної екологічної інспекції України. Структура та статус ДЕІ	9
1.2. Екологічне інспектування його завдання, складові	13
1.3. Державна екологічна інспекція, її завдання та функції. Структура Державної екологічної інспекції, права і повноваження	15
1.4. Структура, функції та завдання морських екологічних інспекцій	20
1.5. Види перевірок, організація і порядок здійснення державного екологічного контролю	35
Тема 2. Громадський екологічний контроль	48
2.1. Система громадського екологічного контролю: предмет, поняття, принципи, правове регулювання	48
2.1.1. Категоріально-понятійний базис громадського екологічного контролю	48
2.1.2. Зв'язок громадського екологічного контролю з екологічними правами громадян	50
2.1.3. Сучасний стан правового регулювання громадського екологічного контролю	52
2.2. Здійснення контрольної діяльності	72
2.2.1. Діяльність громадських інспекторів з охорони довкілля	72
2.2.2. Нормативно-правова база на допомогу громадським інспекторам з охорони довкілля	78
2.2.3. Документальне оформлення перевірки	107
2.2.4. Здійснення громадського екологічного контролю громадськими організаціями природоохоронного спрямування	118
Тема 3. Інспекторські перевірки	122
3.1. Оперативні (спеціальні) інспекторські перевірки	122
3.2. Плата за забруднення навколишнього природного середовища	124
3.3. Порядок проведення і оформлення інспекторської перевірки суб'єктів господарювання	127
3.4. Форми документів перевірки	133
3.5. Звіт про інспекторську перевірку	141
3.6. Заходи із забезпечення дотримання вимог природоохоронного законодавства	142

Тема 4. Застосування заходів впливу до порушників. Види юридичної відповідальності	147
4.1. Адміністративна відповідальність за екологічні правопорушення.....	147
4.2. Види адміністративного стягнення.....	152
4.3. Складання протоколу про адмінпорушення.....	156
4.4. Дисциплінарна відповідальність у екологічній сфері.....	159
4.5. Матеріальна відповідальність за шкоду, заподіяну екологічними правопорушеннями.....	160
4.6. Додаткові заходи реагування на екологічні правопорушення.....	161
Тема 5. Правове регулювання використання, відтворення і охорони вод	166
5.1. Характеристика і завдання водного законодавства.....	166
5.2. Право водокористування та його види.....	170
5.3. Права та обов'язки водокористувачів.....	178
5.4. Відповідальність за порушення водного законодавства.....	180
5.5. Порядок здійснення перевірок суб'єктів, що використовують водні ресурси або виконують господарську діяльність у межах водоохоронних зон.....	187
5.6. Перевірка водоохоронної діяльності.....	191
5.7. Порядок відбору проб води на екологічний контроль.....	194
5.8. Особливості екологічної перевірки меліоративних систем.....	197
Тема 6. Здійснення державного контролю за станом атмосферного повітря	202
6.1. Нормативно-правове забезпечення охорони атмосферного повітря.....	202
6.2. Стационарні джерела забруднення.....	212
6.3. Пересувні джерела забруднення.....	219
6.3.1. Операція "Чисте повітря".....	221
6.3.2. Екологічний контроль за охороною довкілля автотранспортними підприємствами.....	223
6.4. Державний моніторинг у галузі охорони атмосферного повітря.....	226
6.5. Нормативи часу під час перевірки дотримання повітряохоронного законодавства підприємствами.....	236
6.6. Основні порушення законодавства щодо атмосферного повітря.....	239
6.7. Інвентаризація викидів забруднюючих речовин на підприємстві і звіт про неї.....	240
Тема 7. Здійснення державного нагляду (контролю) за використанням та охороною земель	254
7.1. Контроль за використанням та охороною земель.....	254

7.2. Основні порушення земельного законодавства.....	267
7.3. Державний контроль за використанням надр.....	268
7.4. Основні порушення у галузі використання надр.....	273
7.5. Проблемні питання здійснення органами місцевого самоврядування самоврядного контролю.....	274
7.6. Здійснення державного контролю за використанням та охороною земель органами місцевого самоврядування.....	282
7.7. Відповідальність за порушення вимог земельного законодавства.....	286
7.8. Порядок застосування заходів впливу до порушників земельного законодавства.....	311
Тема 8. Екологічне інспектування у галузі охорони, використання і відновлення лісового та природно-заповідного фонду.....	323
8.1. Особливості державного екологічного контролю за станом лісів та використанням лісосировинних ресурсів.....	323
8.2. Особливості державного екологічного контролю за охороною, захистом та відновленням лісів.....	326
8.3. Вилучення знарядь незаконного добування природних ресурсів і виробленої з них продукції.....	329
8.4. Основні порушення законодавства в галузі збереження лісів та інших рослинних ресурсів.....	333
8.5. Особливості екологічного державного контролю територій та об'єктів природно-заповідного фонду.....	340
8.6. Документальна перевірка територій та об'єктів природно-заповідного фонду.....	342
8.7. Натурні перевірки територій та об'єктів природно-заповідного фонду.....	346
8.8. Основні порушення законодавства про природно-заповідний фонд.....	349
8.9. Винесення постанови про обмеження зупинення (тимчасово) роботи чи будівництва підприємства та інших об'єктів, використання природних ресурсів.....	353
8.10. Позбавлення права спеціального використання природних рослинних ресурсів.....	355
8.11. Відповідальність за порушення лісового законодавства.....	356
Тема 9. Здійснення громадського контролю за лісозаготівлями.....	360
9.1. Алгоритм дій у ході перевірки під час громадського контролю.....	360
9.2. Порядок дій з метою отримання відомостей щодо запланованих і діючих лісозаготівель.....	361
9.2.1. Перевірка наявності відповідної дозвільної документації та отримання копій документів.....	361

9.2.2. Збирання польових даних (перевірка в лісі).....	364
9.2.2.1. Виявлення місця розташування ділянки в межах поквартально-видільної мережі лісництва та ідентифікація розташування ділянки в натурі.....	364
9.2.2.2. Визначення меж і розмірів лісосіки.....	366
9.2.2.3. Обмірювання дерев, які ростуть	366
9.2.2.4. Обмірювання стовбурів зрубаних дерев чи їх частин (тільки у випадку, якщо рубку розпочато, але вивезення деревини із лісосіки іще не здійснювалось).....	368
9.2.2.5. Обмірювання пнів зрубаних дерев (тільки якщо вивезення деревини із лісосіки вже розпочалось).....	368
9.2.3. Облік і обмірювання деревини на лісовозному транспорті та лісосіці.....	369
9.3. Завершальний порядок дій активістів	370

Тема 10. Здійснення державного контролю у галузі охорони, використання і відтворення тваринного світу.....	371
10.1. Державний контроль у галузі охорони, використання та відтворення тваринного світу	371
10.2. Основні порушення законодавства про тваринний світ.....	377

Тема 11. Здійснення державного контролю у сфері поводження із відходами та небезпечними хімічними речовинами.....	381
11.1. Державний контроль за поводженням із відходами.....	381
11.2. Перевірка об'єктів щодо питань поводження із відходами.....	386
11.3. Основні порушення у сфері поводження із відходами	387
11.4. Державний контроль у сфері діяльності, пов'язаної з пестицидами й агрохімікатами	389
11.5. Основні порушення законодавства у сфері діяльності, пов'язаної із пестицидами й агрохімікатами	398

Тема 12. Види прикордонного екологічного контролю.....	399
12.1. Прикордонний екологічний контроль транспортних засобів	399
12.2. Прикордонний екологічний контроль вантажів.....	405
12.2.1. Особливості прикордонного екологічного контролю небезпечних вантажів	407
12.2.2. Прикордонний екологічний контроль об'єктів тваринного та рослинного світу.....	415
12.2.3. Прикордонний екологічний контроль за здійсненням транскордонного перевезення відходів	425

12.2.4. Прикордонний екологічний контроль брухту чорних та кольорових металів	436
12.3. Здійснення радіаційного прикордонного екологічного контролю	438
Тема 13. Транскордонний контроль за забрудненням навколишнього природного середовища	446
13.1. Суть, структурні елементи та приклади транскордонного контролю за забрудненням навколишнього середовища	446
13.2. Проблеми транскордонного забруднення довкілля як передумови для міжнародної співпраці у сфері охорони навколишнього середовища.....	458
Список літератури.....	467
Додатки.....	470
Додаток А. Основні нормативно-правові документи	470
Додаток Б. Практичні рекомендації для громадських інспекторів з охорони довкілля	476
Додаток В. Алгоритм дій інспектора за результатами інспекторської перевірки	547
Додаток Г. Основні нормативно-правові документи для проведення інспекторських перевірок	549
Додаток Д. Відповідальність за порушення природоохоронного законодавства.....	648
Додаток Е. Описовий акт перевірки лісосіки громадського контролю	661
Додаток Є. Акт вимірювання модельних дерев на ділянці громадського контролю	668
Додаток Ж. Відомість матеріальної оцінки лісосіки на ділянці	670
Додаток З. Заклучний акт перевірки лісосіки громадського контролю	672
Додаток К. Протокол виявлення видів Червоної книги України	675
Додаток Л. Вигляд товарно-транспортної накладної при перевезенні деревини при биркуванні за електронною системою обліку деревини	676
Додаток М. Транскордонний контроль за забрудненням навколишнього природного середовища	679